

ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ

ΕΝΑ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ
ΤΗΣ ΡΗΤΟΡΙΚΗΣ ΜΙΣΟΥΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ ΜΕΣΑ
ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

ιδιότητα του πολίτη εκφοβισμός εκπαίδευση στα ανθρώπινα δικαιώματα
εχθρικότητα ανεκτικότητα υπευθυνότητα αντιαθιγγανισμός αλληλεγγύη
ξενοφοβία δικαιοσύνη έγκλημα σεβασμός σεξισμός διαφορετικότητα ρατσισμός
ειρήνη εθνικισμός προκατάληψη συμμετοχή αντισημιτισμός ισότητα ομοφοβία
ασφάλεια αξιοπρέπεια ισλαμοφοβία ελευθερία διάκριση δημοκρατία μίσος

NO HATE
SPEECH
MOVEMENT

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

5.1 ΡΗΤΟΡΙΚΗ ΜΙΣΟΥΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

(...) ο όρος «ρητορική μίσους» ερμηνεύεται με τρόπο που καλύπτει κάθε μορφή έκφρασης που διαδίδει, υποκινεί, προωθεί ή δικαιολογεί το φυλετικό μίσος, την ξενοφοβία, τον αντισημιτισμό ή άλλες μορφές μίσους που στηρίζεται στη μισαλλοδοξία, όπως: μισαλλοδοξία που εκφράζεται μέσα από επιθετικό εθνικισμό και εθνοκεντρισμό, διάκριση και εχθρικήτητα κατά μειονοτήτων, μεταναστών και ανθρώπων μεταναστευτικής καταγωγής.

Συμβούλιο της Ευρώπης, Επιτροπή Υπουργών, Σύσταση αρ. (97) 20

ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΖΟΝΤΑΣ ΤΗ ΡΗΤΟΡΙΚΗ ΜΙΣΟΥΣ

Η ρητορική μίσους σπάνια είναι ένα ζήτημα άσπρου ή μαύρου, ναι ή όχι. Οι απόψεις ποικίλλουν, τόσο ως προς το πώς θα πρέπει να την κατηγοριοποιούμε, όσο και ως προς το πώς θα πρέπει να την αντιμετωπίζουμε. Εν μέρει, ο λόγος για τη διαφορά των απόψεων είναι ότι οι περισσότεροι άνθρωποι θεωρούν τα δύο αυτά αλληλένδετα: εάν κάτι εμπίπτει στην κατηγορία της ρητορικής μίσους, τότε δικαιολογεί την ανάληψη δράσης. Εάν όχι, υποθέτουμε ότι είναι αποδεκτό ή ότι πρέπει, τουλάχιστον, να γίνεται ανεκτό. Αυτό σημαίνει ότι ο προσδιορισμός που χρησιμοποιούμε μας υποδεικνύει ταυτόχρονα πότε πρέπει να δράσουμε. Κάποιοι άνθρωποι αμφισβητούν την ορθότητα της δράσης ενάντια στη ρητορική μίσους, επειδή θεωρούν ότι αποτελεί ανεπίτρεπτο περιορισμό της ελευθερίας της έκφρασης. Για τον λόγο αυτό, χρησιμοποιούν τον όρο «ρητορική μίσους» για να χαρακτηρίσουν τα χειρότερα δυνατά περιστατικά, όπως τις άμεσες απειλές ενάντια στη ζωή ή την ασφάλεια κάποιου.

Το παρόν εγχειρίδιο βασίζεται στον ορισμό του Συμβουλίου της Ευρώπης, που προσδίδει σαφώς ευρύτερη έννοια στη ρητορική μίσους. Η προσέγγιση που υιοθετούν αυτές οι σελίδες επίσης συμφωνεί με την ιδέα ότι «κάτι πρέπει να γίνεται» για οτιδήποτε εμπίπτει στον ορισμό αυτό. Από την άλλη, είναι σημαντικό να θυμόμαστε ότι το να «γίνεται κάτι» δε σημαίνει αναγκαστικά να περιορίζεται η έκφραση, ούτε να απαγορεύεται: υπάρχουν πολλοί άλλοι τρόποι αντιμετώπισης και απάντησης! Οι βοηθητικές πληροφορίες γύρω από τις στρατηγικές εκστρατείας εμβαθύνουν περαιτέρω στο ερώτημα αυτό.

Η τελευταία ενότητα του παρόντος κεφαλαίου εξετάζει τρόπους κατηγοριοποίησης και αξιολόγησης της ρητορικής μίσους.

Ωστόσο, πριν από αυτό, τίθεται το ερώτημα γιατί ή κατά πόσο χρήζει αντιμετώπισης η ρητορική μίσους στο διαδίκτυο. Κάποιοι θεωρούν ότι «το διαδίκτυο θα βρει τη λύση μόνο του» και ότι θα πρέπει να αφήσουμε εντελώς ελεύθερο τον λόγο, τουλάχιστον σε αυτόν τον χώρο.

Ο ορισμός της ρητορικής μίσους από το Συμβούλιο της Ευρώπης προβλέπει «κάθε μορφή έκφρασης», με άλλα λόγια όχι μόνο τον λόγο, αλλά και εικόνες, βίντεο και κάθε άλλο είδος δραστηριότητας στο διαδίκτυο. Επομένως, και το κυβερνομίσος είναι ρητορική μίσους.

ΓΙΑΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΕΤΑΙ Η ΡΗΤΟΡΙΚΗ ΜΙΣΟΥΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ;

Η ΡΗΤΟΡΙΚΗ ΜΙΣΟΥΣ ΠΛΗΓΩΝΕΙ

Οι λέξεις πληγώνουν και το μίσος επίσης πληγώνει! Η ρητορική μίσους είναι ένα σοβαρό πρόβλημα που μπορεί να αποτελέσει παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Η ρητορική μίσους στο διαδίκτυο δεν είναι λιγότερο σοβαρή από τη ρητορική μίσους εκτός διαδικτύου, αλλά συχνά είναι πιο δύσκολο να εντοπιστεί και να αντιμετωπιστεί.

ΟΙ ΣΤΑΣΕΙΣ ΖΩΗΣ ΓΕΝΝΟΥΝ ΠΡΑΞΕΙΣ

Η ρητορική μίσους είναι επικίνδυνη όχι μόνο επειδή είναι από μόνη της επιβλαβής, αλλά και επειδή μπορεί να οδηγήσει σε ακόμα σοβαρότερες παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένης της σωματικής βίας. Όταν «αφήνεται», η διαδικτυακή ρητορική μίσους εξαπλώνεται και στον «πραγματικό» κόσμο, υποδαυλίζοντας περαιτέρω τις φυλετικές εντάσεις, καθώς και άλλες μορφές διάκρισης και καταχρηστικής συμπεριφοράς. Η δυνατότητα της γρήγορης διάδοσης του μίσους στον εικονικό κόσμο αυξάνει ακόμα περισσότερο την ικανότητά του να βλάψει.

Η ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΗ ΡΗΤΟΡΙΚΗ ΜΙΣΟΥΣ ΕΙΝΑΙ ΠΟΛΛΑ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΑ ΑΠΟ ΑΠΛΑ «ΛΟΓΙΑ»

Το διαδίκτυο μάς επιτρέπει να επικοινωνούμε γρήγορα, με πολλούς τρόπους, όπως για παράδειγμα μέσα από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και τα διαδικτυακά παιχνίδια, αλλά και πολύ συχνά ανώνυμα. Το διαδικτυακό μίσος μπορεί εξάλλου να εκφραστεί και μέσα από βίντεο και φωτογραφίες, όχι μόνο μέσα από ένα κλασικό κείμενο. Μια οπτική προσέγγιση ή η χρήση πολυμέσων συχνά μπορεί να έχει μεγαλύτερο αντίκτυπο σε συνειδητές και υποσυνείδητες συμπεριφορές.

Με πόσους τρόπους μπορεί κανείς να «μισεί» στο διαδίκτυο; Με ένα τραγούδι, ένα βίντεο, ένα tweet, ένα κόμικ, μια «πειραγμένη» εικόνα...

ΤΟ ΜΙΣΟΣ ΣΤΟΧΕΥΕΙ ΤΟΣΟ ΑΤΟΜΑ ΟΣΟ ΚΑΙ ΟΜΑΔΕΣ

Όντως, το διαδικτυακό μίσος απευθύνεται σε ομάδες - και στόχοι τείνουν να είναι εκείνες οι ομάδες που είναι ήδη ευάλωτες με κάποιον τρόπο, όπως οι αιτούντες άσυλο, οι θρησκευτικές μειονότητες ή τα άτομα με αναπηρία. Από την άλλη, όλο και περισσότερο το διαδικτυακό μίσος στοχοποιεί μεμονωμένους ανθρώπους. Οι συνέπειες μερικές φορές είναι μοιραίες, όπως σε αρκετές περιπτώσεις που έχουν αναφερθεί, όπου ο κυβερνοεκφοβισμός οδήγησε σε αυτοκτονία. Η ρητορική μίσους επίσης αποτελεί απειλή για την ασφάλεια και την αυτοπεποίθηση οποιουδήποτε ταυτίζεται με κάποιον στόχο της ρητορικής μίσους.

Έχετε πει πράγματα στο διαδίκτυο που δε θα λέγατε κατά πρόσωπο; Υπάρχει περίπτωση να το κάνατε εάν πιστεύατε ότι δε θα σας αναγνώριζε κανείς;

ΤΟ ΙΝΤΕΡΝΕΤ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΕΥΚΟΛΟ ΝΑ ΕΛΕΓΧΕΤΑΙ

Η ρητορική μίσους είναι πιο ανεκτή στο διαδίκτυο από ό,τι εκτός αυτού, όπου επίσης υπόκειται λιγότερο σε ελέγχους. Επίσης, είναι πιο εύκολο (και λιγότερο ριψοκίνδυνο) για τους «μισούντες» να κακομεταχειρίζονται τους άλλους στο διαδίκτυο παρά εκτός αυτού, κυρίως επειδή συχνά οι άνθρωποι μπορούν να κρυφτούν πίσω από μια μάσκα ανωνυμίας.

ΟΙ ΡΙΖΕΣ ΤΗΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΡΗΤΟΡΙΚΗΣ ΜΙΣΟΥΣ ΠΑΝΕ ΒΑΘΙΑ

Οι στάσεις ζωής και οι κοινωνικές εντάσεις που προκαλούν τη ρητορική μίσους στο διαδίκτυο είναι βαθιά ριζωμένες στην κοινωνία και συνήθως είναι οι ίδιες που οδηγούν σε ρητορική μίσους και εκτός του διαδικτύου. Αντιμετωπίζοντας το μίσος στο διαδίκτυο, παλεύουμε ταυτόχρονα να μειώσουμε τα περιστατικά μίσους εκτός του διαδικτύου.

ΤΟ ΙΝΤΕΡΝΕΤ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΝΗΣΙ

Η ηλεκτρονική δραστηριότητα αποτελεί ένα τεράστιο -και διαρκώς αυξανόμενο- κομμάτι της σύγχρονης κοινωνίας, αλλά δεν πρέπει να θεωρείται ένα «ξεχωριστό βασίλειο», όπου δεν χρειάζεται να εφαρμόζονται οι συνήθεις κανόνες ανθρώπινης συμπεριφοράς. Η εικονική οντότητα του καθενός είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την «πραγματική» του υπόσταση. Οι δύο τομείς της ζωής μας δεν είναι ξεχωριστοί: πολύ απλά, ο εικονικός κόσμος έχει γίνει σημαντικό μέρος του πραγματικού. Η διαδικτυακή ρητορική μίσους έχει συχνά επιπτώσεις στην καθημερινή ζωή: άλλωστε, οι άνθρωποι, τα συναισθήματα, οι εμπειρίες και οι δυναμικές είναι όλα ίδια, εντός και εκτός διαδικτύου.

ΤΟ ΙΝΤΕΡΝΕΤ ΕΙΝΑΙ ΑΚΟΜΑ ΝΕΟ!

Από πολλές απόψεις, κατανοούμε τον εικονικό κόσμο με τρόπο λιγότερο προηγμένο από ό,τι τον μη εικονικό κόσμο, ενώ λιγότερο προηγμένοι είναι και οι νόμοι και κανονισμοί αναφορικά με το τι θεωρείται αποδεκτό ή μη γενικότερα. Πρέπει να εξετάζουμε τις δραστηριότητες στο διαδίκτυο μέσα από το ίδιο πρίσμα αξιών που μας καθοδηγούν και στις δραστηριότητές μας εκτός διαδικτύου. Επίσης, πρέπει να υπόκεινται στην ίδια νομοθεσία και, πιο συγκεκριμένα, πρέπει να διέπονται από το υπάρχον δίκαιο ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

ΤΟ ΙΝΤΕΡΝΕΤ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΚΑΛΥΤΕΡΟ

Το διαδίκτυο δεν είναι τίποτα περισσότερο - αλλά και τίποτα λιγότερο - από ό,τι το κάνουν οι άνθρωποι. Όπως και στην πραγματική κοινωνία, εάν κάποιες συμπεριφορές γίνουν «αποδεκτές», δηλαδή ο κανόνας, είναι πολύ πιθανό να επικρατήσουν. Χρειαζόμαστε ένα όραμα ως προς το ποιες θα θέλαμε να είναι οι αποδεκτές συμπεριφορές στο διαδίκτυο. Επιπλέον, χρειάζεται να δουλέψουμε για να είναι αυτές οι συμπεριφορές αποδεκτές και όχι άλλες. Αυτό σημαίνει ότι, ως πολίτες και ως νέοι/νέες κάθε ηλικίας, πρέπει επίσης να ενδιαφερθούμε για τη διακυβέρνηση του διαδικτύου, πώς γίνεται και γιατί κάποια πράγματα επιτρέπονται, ενώ άλλα όχι.

Κάποια φόρουμ ή ιστότοποι έχουν τη δική τους «κουλτούρα».

Πώς μπορούν οι νέοι άνθρωποι να συμβάλλουν στη δημιουργία της «ιντερνετικής κουλτούρας» που προτιμούμε;

ΟΙ ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΑΝΩΝΥΜΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΤΙΜΩΡΗΣΙΑΣ

Η ρητορική μίσους διαδίδεται και διογκώνεται στο διαδίκτυο, επειδή υποτιμούμε τις καταστρεπτικές συνέπειες που έχει στους ανθρώπους, αλλά και επειδή έχουν επικρατήσει δύο μύθοι γύρω από τις ηλεκτρονικές κοινωνικές επαφές: ο μύθος της ατιμωρησίας και ο μύθος της ανωνυμίας. Για οτιδήποτε γίνεται στο διαδίκτυο μπορεί να εντοπιστεί ο συγγραφέας ή ο δημιουργός του: εξαρτάται μόνο από το πόσο θέλουν να επιμείνουν οι δικτυακές αρχές. Η εντύπωση, όμως, ότι μπορεί κάποιος να δημοσιεύσει ή να αναδημοσιεύσει ηλεκτρονικό περιεχόμενο ρητορικής μίσους χωρίς να αφήσει «ίχνη», καθιστά πιο εύκολη την έκφραση μίσους από ό,τι εάν ο δράστης γνωρίζει ότι όλος ο κόσμος θα έχει πρόσβαση στο όνομά του.

Η ανωνυμία δημιουργεί ταυτόχρονα μια αίσθηση ατιμωρησίας: οι άνθρωποι πίσω από τη ρητορική μίσους μπορεί να ξέρουν ότι οι πράξεις τους είναι παράνομες, άδικες ή ανήθικες, αλλά είναι σίγουροι ότι δε θα τους συμβεί τίποτα. Η ατιμωρησία είναι επίσης μύθος, γιατί η ρητορική μίσους στο διαδίκτυο μπορεί να αποτελέσει βάσιμο λόγο δίωξης σε πολλά κράτη-μέλη.

Πρέπει να αντιμετωπίσουμε και να απομυθοποιήσουμε και τους δύο αυτούς μύθους, της ανωνυμίας και της ατιμωρησίας.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΟΠΟΙΩΝΤΑΣ ΤΗ ΡΗΤΟΡΙΚΗ ΜΙΣΟΥΣ

ΚΑΚΟ ΜΙΣΟΣ, ΧΕΙΡΟΤΕΡΟ ΜΙΣΟΣ

Κάθε απάντηση στη ρητορική μίσους οφείλει να λαμβάνει υπόψη ότι το μίσος διαθέτει ολόκληρο φάσμα: παρότι όλες οι εκφράσεις μίσους είναι έως ένα βαθμό κακές, κάποιες περιπτώσεις μπορεί να είναι χειρότερες από άλλες, για παράδειγμα, μπορεί να είναι πιο προσβλητικές, μπορεί να στοχεύουν μεγαλύτερο αριθμό ατόμων, να είναι πιο εμπρηστικές, πιο επιβλαβείς δυνητικά, κλπ.

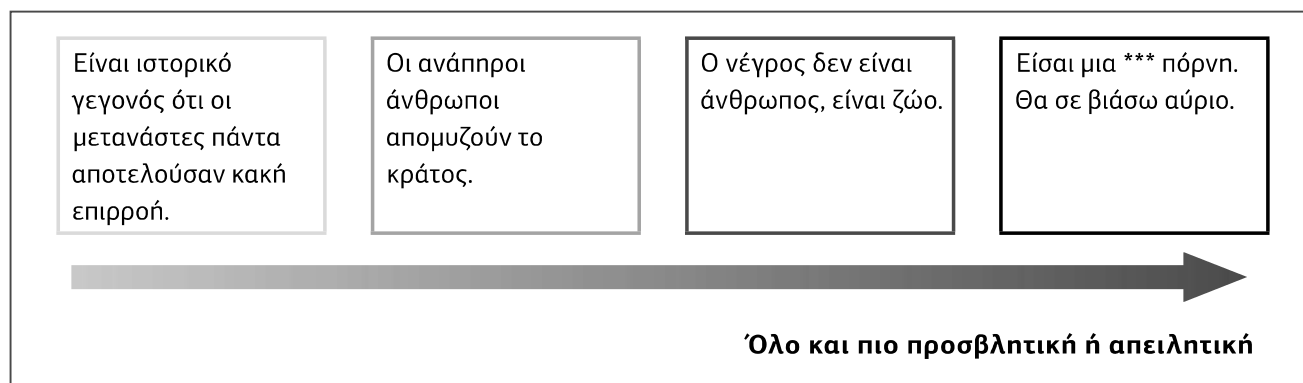
Μια απόπειρα αντιμετώπισης της ρητορικής μίσους πρέπει αυτό να το αναγνωρίζει, αφού η διαφορά στην ένταση του εκφραζόμενου μίσους θα πρέπει να προσδιορίζει και την ένταση της αντιμετώπισης. Μια σωστή αντιμετώπιση της ρητορικής μίσους δεν περιορίζει ασφυκτικά την ελευθερία έκφρασης, αλλά αντιλαμβάνεται και επιχειρεί να αντιμετωπίσει τη ζημιά που προκαλεί (ή που μπορεί να προκαλέσει). Στον παρακάτω κατάλογο αναγράφονται κάποια στοιχεία που είναι χρήσιμα όταν αξιολογούμε μεμονωμένα περιστατικά.

ΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΚΑΙ ΤΟ ΥΦΟΣ ΤΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ

Κάποιες εκφράσεις μίσους είναι πιο ακραίες, με πιο υβριστικά λόγια και ενδέχεται να καλούν τους άλλους να αναλάβουν δράση. Στο άλλο άκρο του φάσματος βρίσκονται οι ήπιες προσβολές ή οι άσκοπες γενικεύσεις που «χρωματίζουν» αρνητικά ομάδες ή άτομα (και είναι πολύ πιθανό να είναι αναληθείς).

Περισσότερες πληροφορίες για την ελευθερία έκφρασης, συμπεριλαμβανομένων των νόμιμων ορίων της, μπορείτε να βρείτε στη σελίδα 184.

Μια προσωρινή κατηγοριοποίηση, βασιζόμενη αποκλειστικά στο περιεχόμενο και το ύφος, θα μπορούσε να ταξινομήσει τις παρακάτω εκφράσεις από κακή σε χείριστη:

Στην πράξη, είναι πολύ δύσκολο να απομονώσει κανείς το περιεχόμενο ή το ύφος από το ευρύτερο πλαίσιο. Η αξιολόγηση και άλλων παραγόντων (παρακάτω) μπορεί να αλλάξει τη σειρά των δηλώσεων αυτών, για παράδειγμα το σχόλιο για τους μετανάστες μπορεί να είναι πολύ περισσότερο επιζήμιο, επειδή χρησιμοποιεί «μετριοπαθή» γλώσσα.

Η ΠΡΟΘΕΣΗ ΤΟΥ ΑΤΟΜΟΥ ΠΟΥ ΕΥΘΥΝΕΤΑΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΦΡΑΣΗ

Οι άνθρωποι λένε πράγματα, ιδίως στο διαδίκτυο, χωρίς να τα έχουν σκεφτεί πολύ. Μπορούμε να προσβάλουμε άθελά μας και μετά να το μετανιώσουμε, ίσως και να ανακαλέσουμε τα λόγια μας. Στα δύο παραδείγματα παρακάτω, το σχόλιο και στις δύο περιπτώσεις είναι μισαλλόδοξο και κακόηθες, αλλά μόνο στη μία έχει πρόθεση να πληγώσει. Τα δύο περιστατικά απαιτούν -τουλάχιστον- διαφορετική αντιμετώπιση.

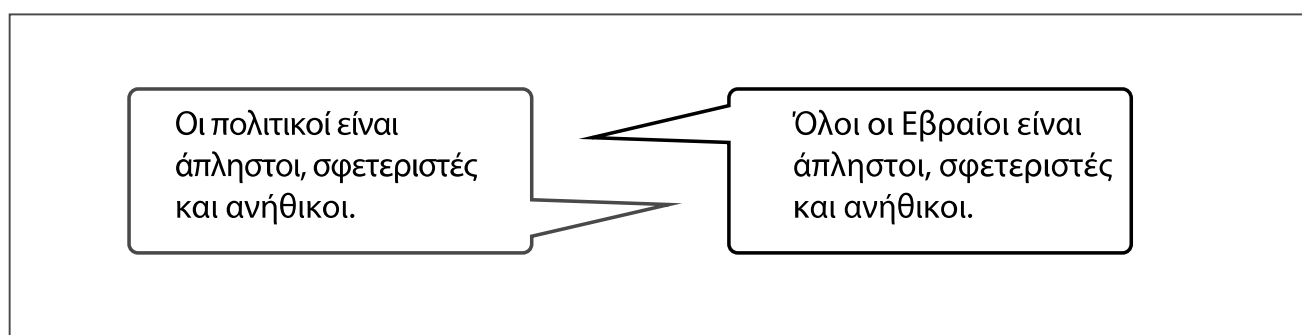
ΟΙ ΣΤΟΧΟΙ Ή ΠΙΘΑΝΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Κάποιες ομάδες -ή άτομα- μπορεί να είναι πιο ευπαθείς από άλλες σε συγκεκριμένη κριτική. Αυτό μπορεί να οφείλεται στον τρόπο που τις αντιμετωπίζει γενικά η κοινωνία ή στον τρόπο που τις απεικονίζουν τα μέσα

ενημέρωσης - ή στο ότι οι συνθήκες διαβίωσής τους δεν τους αφήνουν πολλά περιθώρια να αμυνθούν. Για παράδειγμα, ένα υποτιμητικό σχόλιο για τους Μουσουλμάνους κατά πάσα πιθανότητα θα είναι πολύ πιο επιβλαβές σε μια χώρα όπου η συντριπτική πλειοψηφία είναι μη Μουσουλμάνοι. Αντίστοιχα, οι Χριστιανοί θα αισθανθούν μεγαλύτερη απειλή σε περιοχή όπου εκείνοι είναι η μειονότητα. Ως ομάδα που χρήζει ιδιαίτερης προσοχής και προστασίας σε όλες σχεδόν τις κοινωνίες θεωρούνται τα παιδιά.

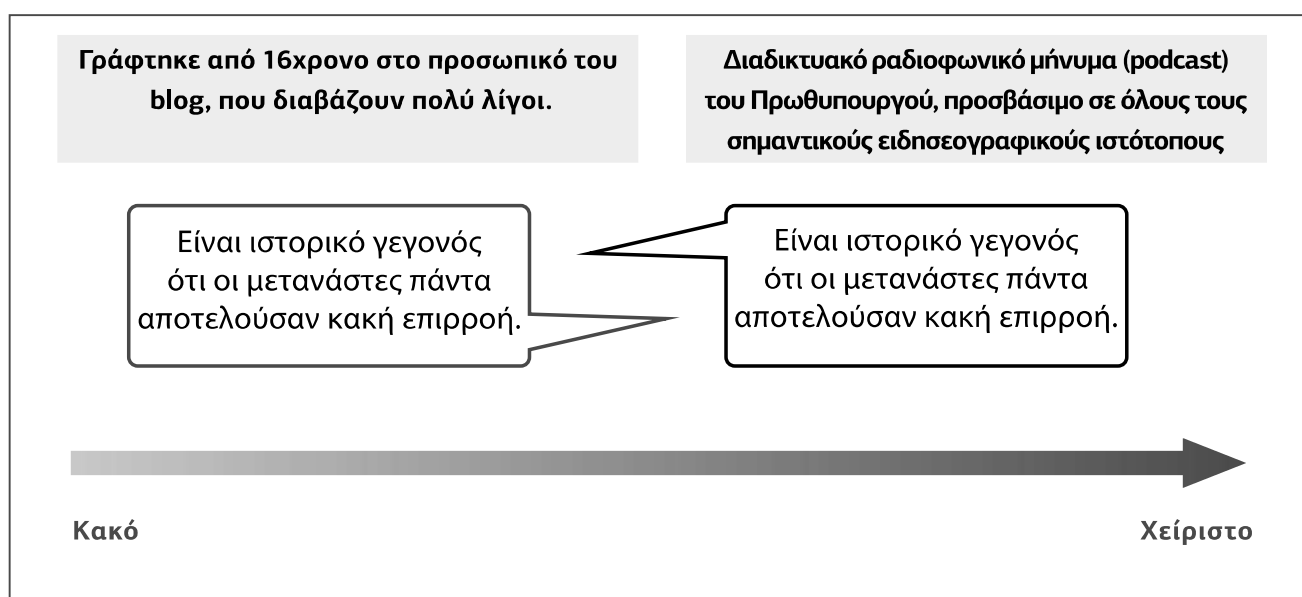
Οι ομάδες που στοχοποιούνται από τη ρητορική μίσους συνηθέστερα αναφέρονται στον ορισμό που παρατίθεται στην αρχή της παρούσας ενότητας, αλλά ο οποιοσδήποτε μπορεί να αποτελέσει στόχο της ρητορικής μίσους, ακόμα και εάν δεν υπάγεται στις μορφές μισαλλοδοξίας που αναφέρονται.

Το παρακάτω παράδειγμα καταδεικνύει ότι η ίδια έκφραση μπορεί να έχει εντελώς διαφορετικό αντίκτυπο όταν χρησιμοποιηθεί για διαφορετικές ομάδες. Στη δεύτερη περίπτωση ενδέχεται να είναι πολύ πιο επιβλαβής.

ΤΟ ΕΥΡΥΤΕΡΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Σε κάθε έκφραση, ως ευρύτερο πλαίσιο εννοούνται οι ιστορικές και πολιτισμικές παράμετροι που περιβάλλουν μια έκφραση μίσους. Ο όρος μπορεί επίσης να περιλαμβάνει και άλλους παράγοντες, όπως είναι το μέσο, το πιθανό κοινό-στόχος, οι υπάρχουσες εντάσεις ή προκαταλήψεις, η «εξουσία» του ατόμου που ευθύνεται για την έκφραση κλπ.

Ο ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ Ή ΔΥΝΗΤΙΚΟΣ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ

Ο πραγματικός ή δυναμικός αντίκτυπος σε άτομα, ομάδες ή και την κοινωνία εν γένει αποτελεί μία από τις σημαντικότερες παραμέτρους για την αξιολόγηση μιας έκφρασης μίσους, καθώς και για τη στάθμιση της αντίδρασής μας. Πράγματι, συχνά είναι πιο σημαντικό το πώς τη βίωσε ένας άνθρωπος ή μία ομάδα, από το πώς θεωρούν οι «απ' έξω» ότι θα έπρεπε να την είχε βιώσει. Για παράδειγμα, εάν ένα παιδί στενοχωριέται βαθιά εξαιτίας σχολίων που οι άλλοι λένε ότι κάνουν «φιλικά», ο πόνος πιθανόν θα γίνει πιο έντονος εάν απλά επιτρέπεται στους άλλους να «εκφράζουν την άποψή τους».

ΤΟ ΜΙΣΟΣ, ΤΟ ΚΥΒΕΡΝΟΜΙΣΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟ

Παρότι το παρόν εγχειρίδιο δεν επικεντρώνεται απαραίτητα στη χρήση ένδικων μέσων, είναι καλό να γνωρίζουμε κάποιες από τις νόμιμες απαγορεύσεις που ισχύουν αναφορικά με τη ρητορική μίσους.

- Το Άρθρο 20 του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα ορίζει ότι «κάθε συνηγορία υπέρ εθνικού, φυλετικού ή θρησκευτικού μίσους, που αποτελεί υποκίνηση σε διάκριση, εχθρότητα ή βία, απαγορεύεται από τον νόμο».
- Το Άρθρο 4 της Διεθνούς Σύμβασης για την κατάργηση κάθε μορφής φυλετικών διακρίσεων ορίζει ως παράνομη κάθε προπαγανδιστική δραστηριότητα που προωθεί και υποκινεί τη φυλετική διάκριση.
- Το Άρθρο 10 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου προστατεύει την ελευθερία της έκφρασης, αλλά επιτρέπει τον περιορισμό της «για την προστασία της υπόληψης ή των δικαιωμάτων των άλλων», καθώς και για κάποιους άλλους σκοπούς. Το άρθρο αυτό επιτρέπει στα κράτη-μέλη να απαγορεύουν κάποιες μορφές ρητορικής μίσους στις χώρες τους.
- Το Άρθρο 17 της Σύμβασης απαγορεύει κάθε πράξη που έχει ως στόχο «την καταστροφή των δικαιωμάτων ή ελευθεριών [των αναγνωρισθέντων εν τη παρούση Συμβάσει]». Το άρθρο αυτό έχει επίσης χρησιμοποιηθεί για να νομιμοποιηθούν κρατικοί περιορισμοί συγκεκριμένων μορφών ρητορικής μίσους.

Περισσότερες πληροφορίες για τα ανθρώπινα δικαιώματα και το δικαίο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων μπορείτε να βρείτε στην ενότητα 5.2 για τα Ανθρώπινα δικαιώματα.

Γνωρίζετε ποιες μορφές ρητορικής μίσους απαγορεύονται στη χώρα σας;

Ένα ακόμη σχετικό εργαλείο του διεθνούς δικαίου από το Συμβούλιο της Ευρώπης είναι η Σύμβαση για το Κυβερνοέγκλημα (επίσης γνωστή ως Σύμβαση της Βουδαπέστης, 2001). Η Σύμβαση για το Κυβερνοέγκλημα από το Συμβούλιο της Ευρώπης είναι το μόνο δεσμευτικό διεθνές νομικό εργαλείο για το θέμα αυτό. Λειτουργεί ως κατευθυντήρια οδηγία για κάθε κράτος που αναπτύσσει ολοκληρωμένη εθνική νομοθεσία ενάντια στο Κυβερνοέγκλημα, αλλά και ως πλαίσιο διεθνούς συνεργασίας ανάμεσα στα κράτη που αποτελούν Συμβαλλόμενα Μέρη της σύμβασης.

Το Πρόσθετο Πρωτόκολλο της Σύμβασης για το Κυβερνοέγκλημα αφορά την ποινικοποίηση πράξεων

ρατσιστικού και ξενοφοβικού χαρακτήρα μέσω συστημάτων ηλεκτρονικών υπολογιστών (2003) και αποτελεί προαιρετικό πρωτόκολλο που χρήζει κύρωσης από τα Κράτη που αποτελούν Συμβαλλόμενα Μέρη της σύμβασης. Ορίζει το «ρατσιστικό και ξενοφοβικό υλικό» ως «κάθε γραπτό υλικό, κάθε εικόνα ή άλλη παρουσίαση ιδεών και θεωριών, που υποστηρίζει, προωθεί ή υποκινεί μίσος, διάκριση ή βία εναντίον κάθε ατόμου ή ομάδας ατόμων, λόγω φυλής, χρώματος, καταγωγής ή εθνικής ή εθνοτικής προέλευσης όπως επίσης και θρησκειώματος, εφόσον χρησιμοποιείται ως πρόφαση για οποιαδήποτε από τις παραπάνω παραμέτρους». Το πρωτόκολλο προβλέπει τη λήψη συγκεκριμένων μέτρων από τα κράτη-μέλη με σκοπό την απαγόρευση και την ποινικοποίηση πράξεων ρατσισμού και ξενοφοβίας. Η Επιτροπή για το Κυβερνοέγκλημα συγκαλεί τους εκπροσώπους των συμβαλλόμενων μερών της Σύμβασης για διαβουλεύσεις ως προς την εφαρμογή της Σύμβασης στα κράτη-μέλη και υποστηρίζει μέτρα που πρέπει να ληφθούν.